

LITERKA

Informační zpravodaj Památníku písemnictví na Moravě

Léto/2022

Vážení přátelé nových příběhů,
dovedete si léto představit bez pohodově odpočinkového čtení? Já ne. Snad každý jsme si v této souvislosti položili otázku, co je vlastně podstatou dobré knížky, stránek, které čtenáře opakovaně osloví. Tudy se ubírají i mé myšlenky, když před létem každoročně pročítám soutěžní práce celostátní literární soutěže organizované Památníkem. Asi se shodneme, že za písmenky, tedy mezi řádky, aby obstály, musí být ještě něco navíc. Vyznění, katarze, poslání, ponaučení, poselství... vkrádají se na mysl slova, z nichž ani jedno není nejpřiléhavější. Aby to celé nebylo jednoduché, každý si to nevyslovené či nedořečené, zkrátka to ono, představujeme odlišně. Aby také ne, když jednomu chutnají jitrnice a druhý nedá dopustit na buchty s tvarohem. Proto se porotci, podobně jako u skoků do vody či krasobruslení, ve finále kolektivního hodnocení dohadují pomocí součtu přidělovaných bodů. Zvítězit pak lze i o půlbod. Jinak je tomu ale u knížek na dovolenou. Ti, co přes rok nejsou právě čtenářskými šampióny, ocení, když titul zdobí „finalista soutěže Magnesia Litera“, své napovídají také přehledy prodejnosti. Mne už několik sezón od čtenářských rozpaků v létě chrání návraty k minulým čtenářským láskám. Oblaka (starosvětsky) zatím křížující evropské nebe napovídají, že dovolená nepoprší. Číst tedy budou milovníci knížek, jak to má být. Hojně letní prožitky přeje Libor Kalina

BODLÁK
Josef Cink

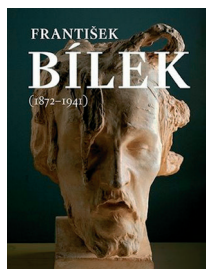
Roste
na hromadě skládky
mezi pálivými kopřivami
starým železem
polámanými manželskými postelemi
propálenými kamínkami
kočárky bez koleček
pokřivenými rourami
a otlučenými dětskými vaničkami

Takový krásný bodlák.

Verše léta

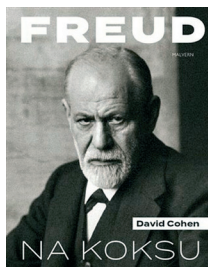
Sbírka Antarktické dny

Bílek jako na dlani

Přelom 19. a 20. století poznamenalo nejen v zemích Rakousko-Uherska ideové hledačství. V módní secesi a symbolismu se například projevovalo znovuobjevovanou spiritualitou. Soupeření výtvarné tvorby s literárními výboji charakterizovalo řadu tehdejších tvůrců, úzce propojuje ryziho mystika Josefa Váchala s grafikem, ilustrátorem, sochařem, řezbářem, keramikem, autorem knižních vazeb a architektem Františkem Bílkem. Ten se po návratu z pařížského školení v roce 1892 jako autor složitě etabloval. Až zrod republiky jej přivedl do československé církve (Církev československá husitská), v níž se stal posléze jejím oficiálním umělcem. Již předtím však svou tvorbu podřídil ideji službě bližním. Galerie hlavního města Prahy uvádí nyní na knižní trh dlouho očekávanou reedici zásadního sborníku *František Bílek (1872–1941)*, který doprovázel nedávnou velkou autorovu retrospektivu v Jízdárně Pražského hradu v roce 2000. Aktualizovaná a doplněná publikace poskytuje prostřednictvím odborných studií, soupisů a rozsáhlé biografie od předních historiků umění a teoretiků dosud nejucelenější pohled na život a dílo tohoto mimořádného umělce, který ve své tvorbě obsáhl pozoruhodně široké spektrum výtvarných forem. Výpravný sborník s rozsáhlou obrazovou přílohou vychází za podpory MK ČR. (drk)

Freud a fenomén drogové závislosti

Než mladého Sigmunda Freuda napadlo posadit pacienty na pohovku, dával si kokain. V zoufalé touze rychle získat reputaci si přečetl a bez pochybností přijal tvrzení americké farmaceutické společnosti Parke-Davis o novém „zázračném léku“, kokainu. Objednal si gram, a přestože léta tvrdil, že není návykový, první dávka ho přivedla k další a další, až si vypěstoval závislost, která trvala celkem patnáct let. Podnětný příběh o Freudově užívání kokainu, jeho vlivu na vědeckou práci, vztahu mezi kokainem a psychiatrií a o počátcích „války proti drogám“ tvoří osu titulu Davida Cohena *Freud na koks'u*. Kniha zasazuje kokainové experimenty do kontextu introspektivního užívání drog u Freudových současníků, jimiž byli například spisovatelé William James a Aldous Huxley, spisovatel a sexuolog Havelock Ellis nebo psycholog Timothy Leary. Autor současně analyzuje Freudovo učení a také vztah mezi psychologii, psychiatrií, drogami a kulturou. Logicky zahrnul do textu rovněž problematiku moderního obchodu s kokainem. Vzhledem k tomu, že i prezident Obama, který sám v minulosti kokain užíval, uznává oprávněnost zpochybňování globální „války proti drogám“, nabízí knižní novinka aktuální i skrytou historii toho, jak tato nekonečná válka vlastně začala. (ctrl)

Žena se vyrovná nejen s vejci

Kdybyste měla dát svému dítěti na cestu životem jednu knihu, která by to byla? *Vejce a já*, odpověděla Marta Kubišová na dotaz Tomáše Halíka v roce 2015. Proč zrovna Betty MacDonaldová, autorka uvedeného titulu, dosáhla u českých čtenářů (rozuměj: čtenářek) až neskutečné popularity? Co ji především způsobilo? A proč se tak děje zrovna u nás a ne jinde v Evropě? Zmíněné otázky si položil Jiří Trávniček a současně se na ně pokusil nalézt odpovědi. Shrnuje je do knihy *Betty a my* s podtitulem *O jednom českém kulturním fenoménu*. Brněnský autor na stránkách nejdříve sleduje americké osudy života a díla Betty MacDonaldové v širších kulturně-společenských souvislostech. Poté hledá české paralely, kódy a předpoklady, v další části knihy dostávají slovo samotné české čtenářky a jejich názory. Studie končí shrnujícím pohledem na daný fenomén v širokém kontextu (čtenářské) kultury. Trávničkův čtenář tak zjišťuje, že to není jen osobitý humor, jímž se tato americká autorka vepsala do našich srdcí, do značné míry se jedná o její protofeminismus. Její kulturní mise v českém prostředí je totiž jak čtenářská, tak i emancipační, a především však nenásilná a nekonfesijní. (ctrl)

Zapsáno Bohuslavem Lobkovicem

Básně a listy

**Bohuslav
Hasištejnský
z Lobkovic**

Reprezentativní výběr raně humanistické poezie s názvem *Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic Básně a texty* je doplněn autorovou korespondencí. V chronologicko-tematickém uspořádání vybízí k exkurzi do dozívajícího středověku, do doby převratných zámořských objevů, technologických inovací a vynálezů, ale také náboženských konfliktů, morových epidemií a tureckých expanzí. Zásadou unikátního přetlumočení Martou Vaculínovou promlouvá Hasištejnský k dnešnímu čtenáři srozumitelně a přirozeně. S kritickým nadhledem nabízí spontánní vhled do veřejných roztržek a politických intrik na dvoře Vladislava Jagellonského. Odkrývá zároveň soukromí vzdělaného šlechtice, horlivého katolíka, který si v životě kladl vysoké cíle, avšak skládal také milostnou i duchovní lyriku. Pro čtenáře, kteří se s dobovými reáliemi či antickou mytologií setkávají poprvé, připravila editorka praktické vysvětlivky, znalce zase potěší možnost porovnat latinský originál se starším, časoměrným či přízvukným překladem. Všem je určen doprovodný komentář, který přibližuje tvůrčovu osobnost, tvorbu a vymezuje jeho místo v dějinách literatury. Vždyť Hasištejn byl doložitelně prvním Čechem, který na vlastní oči spatřil pyramidu a popsal výbuch Etny. (ctrl)

3 otázky pro Jana Kadrnku

Před několika lety jste o sobě řekl, že jste nestřídým čtenářem, který však občas také píše. Změnilo se s několika literárními cenami něco?

V podstatě ne. První místo v literární soutěži jsem letos obdržel poprvé a ze všeho nejvíce je pro mne povzbuzením k další tvorbě – k té mám příliš blízko na to, abych ji mohl hodnotit takovou, jaká se jeví nezávisle na mé osobě a na mých očekáváních, takže uznání částečně objektivní je pro mne přínosem, přestože ve skutečnosti nepůsobí motivačně v tom smyslu, že mi neříká, jakým směrem se vydat. Nakonec vždycky musím psát tak, jak potřebuji a umím já. Nicméně jsem vděčný za možnost seznámit se s texty jiných soutěžících, učit se z nich, občas narazit na práci, která mě přímo ohromí. A ohledně oné nestřídmosti se nezměnilo vůbec nic, stále se považuji především za čtenáře, alespoň za lepšího čtenáře než pisálka – knihy na mě mají veliký vliv, nepředstavují jen únik nebo oddych, ale často mi do života přímo zasahují, především jako vzory, což zřejmě bude i tím, v jakém věku je čtu.

Vaším vzorem je Franz Kafka – čím je Vám blízký?

Jednoduše řečeno: tím, že je mi blízký. Jeho dílo možná nedává naději, ale útěchu z blízkosti určitě. Nechci dlouze jmenovat konkrétní aspekty (možná stačí říct, že chovám náklonnost k existenciálně laděné literatuře vůbec), ale u různých autorů můžu obdivovat různé kvality: imaginaci, myšlenkovou hloubku, estetický cit a těmi disponuje i Kafka, ale u něj se navrch přidává pocit hlubokého souznění s tím, co píše, pocit, že píše právě pro mě osobně, a z takového porozumění se rodí úcta, jakou nechovám asi k žádnému jinému spisovateli. To ale neznamená, že bych Kafkovi rozuměl víc než jiní čtenáři, možná je tomu i naopak, protože mám sklony v něm hledat sebe, ale když takové sklony potlačím a vydám se jiným směrem, můžu zase objevit věci zcela nové.

Máte nějaký literární sen, který byste si přál proměnit ve skutečnost?

Těžko říci, ostýchám se cokoli si v tomto směru přát, protože ještě neznám své schopnosti. Samozřejmě si představuji, že napíši knihu, ale k čemukoliv se upínat, třeba k tomu, že by má hypotetická kniha získala věhlas, je nesmysl, protože by nutně následovalo zklamání – buď by se sen nevyplnil, anebo by se ukázalo, že takový sen, proměněný ve skutečnost, ztrácí půvab právě proto, že už není jen vysněný a ideální.

3 otázky pro Danielu Franzovou

Vítězství ve Skryté paměti Moravy je Vaším prvním literárním úspěchem. Co pro Vás toto ocenění znamená?

Kdybych sečetla všechna stébla trávy, která tvoří koberec na zemi, gumové medvídky, co se kdy na světě snědli, neznámá telefonní čísla, která nikdo nikdy nevzal, všechny děti, které věří na víly nebo trpaslíky a všechnu sůl v oceánech, bylo by to pořád méně, než na kolik si cením vítězství v téhle soutěži. Je to pro mě obrovský úspěch. Po přečtení doporučeného dopisu jsem si myslela, že se mi to jen zdá. Každý večer jsem si představovala, jak bych se asi cítila, kdybych vyhrála. Tehdy jsem vůbec nepočítala s tím, že by se to mohlo doopravdy stát. Díky této výhře jsem uvěřila, že sny se plní. Peníze, které jsem vyhrála, bych chtěla investovat do kurzu tvůrčího psaní. K výhře v této soutěži přistupuji s pokorou, protože není samozřejmost, že se takové úspěchy budou opakovat.

Kdybyste se svými oblíbenými literárními hrdiny mohla zajít na kávu, jaká témata byste s nimi chtěla probrat?

Vlastně ani sama nevím. Všechny postavy, které jsou mými oblíbenými, jsou mi v něčem maličko podobné a už jen proto by setkání s nimi bylo úžasné. Ráda bych si s nimi jenom tak popovídala o běžných věcech. Na schůzku s nimi bych šla bez očekávání a bez předem připravených otázek a jenom bych čekala, jak se budou chovat, v jakém přijdou oblečení a pečlivě bych si zapamatovala všechno, co mi řeknou, i kdyby to bylo třeba na kolik stupňů mám práť bavlněné ponožky.

Vaším osobním mottem je citát „Když ti osud nadělí citróny, udělej z nich limonádu.“ – v jakých situacích si jej připomínáte nejčastěji?

Většinou po nějakém neúspěchu. Když mám chuť s něčím seknout. Je důležité si připomínat, že každý neúspěch je v jistém úhlu pohledu úspěch, který nás posune dál. Vím, jak je těžké se na něco, z čeho jsem zklamaná, podívat pozitivně. Když ale doopravdy zvládnou změnit úhel pohledu, neúspěchy nejsou tak strašné, a navíc si z nich vezmu ponaučení.

Ohlédnutí za Skrytou pamětí Moravy

Památník písemnictví na Moravě se před prázdninami stal místem setkání desítek mladých autorů z celé České republiky, kteří přijeli na slavnostní finále letošního ročníku literární soutěže. Lesk slavnostnímu setkání přidala moderátorka Monika Brindzáková a hudební vystoupení ukrajinských umělců Veroniky Pozniak a Artema Pozdniakova.

Svůj příběh na téma „V obraze“ letos zaslalo 246 soutěžících, odborná porota hodnotila 153 textů v první kategorii a 83 textů ve druhé kategorii. Mezi letošní finalisty postoupili jak autoři, kteří se do soutěže přihlásili poprvé a poprvé také uspěli, tak i známí z předchozích ročníků – Jitka Stritzlová, Jan Kadrnka a Adéla Vokušová. Ceny a finanční odměny předali nadějným spisovatelům zástupci Jihomoravského kraje Jiří Němec a Petr Fedor, ředitel Muzea Brněnska Evžen Martinec a za porotu Anežka Soukupová.

V mladší kategorii (11–15 let) získala první cenu za příběh *Střípky* Daniela Franzová z Rosic. Vyhlášení výsledků se však nemohla osobně zúčastnit, ocenění za ni proto převzala její maminka Martina, která ji zastoupila také při autorském čtení. Ve druhé kategorii (16–19 let) se stal laureátem Jan Kadrnka z Hustopečí, autor vítězné povídky *Co zůstalo* z *Josefa Gossmanna*. Mezi mladšími soutěžícími si letos pomyslnou stříbrnou medaili odnesla Justýna Indrová z Třebíče za *Vůni dálav*, bronz získala loňská vítězka Adéla Vokušová z Prahy. Čestné uznání převzala Karolína Horáková za text *Jahodová* a Nikola Oříšková za příběh inspirovaný obrazem Edgara Degase *Tanečnice*. Z pětice nominovaných ve druhé kategorii se na druhém místě umístila Andrea Ostruszková s povídkou *Los pro Bohyni*, třetí cena byla udělena Michaelu Trnovi z Rychvaldu, autorovi povídky *Temnota ve mně*, který se inspiroval obrazem Jindřicha Štyrského *Cigareta u mrtvé*. Čestné uznání udělila porota Jiřímu Kuchařovi z Třebíče a Jitce Stritzlové z Hustopečí.

Oceněné texty jsou zveřejněny na webových stránkách Muzea Brněnska www.muzeumbrnenska.cz a na podzim budou publikovány v literárním sborníku *Skrytá paměť Moravy – V obraze*. (ap)

Ukázky z vítězných literárních textů 16. ročníku

Skryté paměti Moravy

Daniela Franzová: Střípky

Jedu autem a nervózně poklepávám prsty o volant. Jsem plná strachu a očekávání. Co když to nebude tak jako dřív? Co když budu zklamaná? Co když jsou mé vzpomínky vymyšlené? Neptej se! Nic neočekávej! Je to zbytečné a už za pár minut sama uvidíš.

Jedu po tak známých cestách. Jedu skrz lesy, ve kterých si kdysi hrála jedna neposedná holčička. Jedu okolo rybníka, ve kterém se učila plavat. A jedu taky okolo místa, které bych nejraději vymazala ze své paměti. A pak nakonec dojedu do cíle.

Vystoupím z auta a přede mnou je útulná dřevěná chata. Vypadá, jako by ji někdo vytřepal z pohádkové knížky. Tak tady vyrostla jedna bláznivá holka v silnou ženu.

Třesou se mi ruce a srdce mi buší tak, že se bojím, aby mi neprorazilo hrudník. Jsem doopravdy tady. Po tom všem, co jsem prožila. Silnější než kdy dřív. Chytřejší než kdy dřív. A připravenější než kdy dřív.

Vytáhnu z kapsy klíče a třesoucími se prsty je vsunu do zrezivělého zámku. Odemknu a otevřu vrzající dveře. Přede mnou je malá předsíňka, ve které jsou ještě bundy a boty přesně tak, jak je tady nechala rodina, která tu bydlela. Tehdy byli ještě čtyři. Máma, táta, holčička a dědeček. Ted'? Ted' tu ta holčička zbyla sama.

Prohlédnu si malé růžovo-bílé tenisky, které patřily té malé bezstarostné holčičce, co běhala po zdejších loukách a stavěla domečky vílám. Podívám se do zrcadla a na pár milisekund ji tam vidím. Zrzavé vlásky učesané do dvou culíčků s její oblíbenou růžovou čelenkou. Ta malá modrá kukadla, ze kterých sršela energie a taky neustálé štěstí. Holčičku navlečenou v lac-láčích, které nosila skoro každý den. Pak opět vidím sebe. Rusovlasou a modrookou paní, která se od té doby tak změnila.

Opustím předsíň a přesunu se do dlouhé chodby. Na stěnách visí rodinné fotografie. Třeba fotka ze Štědrého dne. Pamatuju si, jak se tatínek pídil po tom, kdo snědl všechny vanilkové rohlíčky. A ta malá holčička, i když věděla, že vanilkové dobroty skončily u ní v bříšku, svou lumpárnu svedla na nebohého dědečka. Dědeček ten den v klidu seděl v houpacím křesle a popíjel vaječný koňak. Vždycky říkal: „Jestli na Vánoce nevypiješ alespoň doušek vaječňáku, tak to nejsou správné Vánoce.“ Ta malá se vždycky rozčilovala, že vaječňák pít nemůže. Dědeček ji pak chlácholil, že vaječňák bohatě nahradí horká čokoláda se šlehačkou. Tu milovala. Ted' horkou čokoládu nemůžu

pomalu ani cítit. Změnila jsem se k nepoznání. Ty ztráty, které přišly, byly... hrozné.

Mám smíšené pocity. Dívám se na ty fotky a chodím po chodbách, po kterých běhalo mé mladší já. Je to... divné.

Ted' přichází místnost, do které je pro mě velmi těžké vstoupit. Zhluboka se nadechnu a otevřu dveře. Obývací spojený s kuchyní. Před očima se mi začnou míhat vzpomínky. Vidím tu malou holčičku utíkat přes celý obývací, v rukou svírá tatínkovy noviny, které si kupoval každý den ve městě a taky je každý den četl.

„Beruško, vrať mi ty noviny,“ žadoní tatínek.

„Nevrátím. Když čteš, nemůžeš si se mnou hrát,“ protestuje holčička. Vybaví se mi tatínkův výraz. Jemně se dotkl paže své dcery. Ten dotek jako bych cítila právě teď.

„Máš babu,“ vyhrkne a uteče z místnosti. Holčička za ním řepká.

Další vzpomínka se mi začne promítat před očima.

„Broučku, ted' to dáme do trouby, jo?“ řekne vřele maminka a vezme holčičce celé zapatlané od těsta plech s bublaninou.

„To bude mňamka, že?“ zeptá se ta malá s velkým úsměvem. Vzpomínka skončí jako film, který promítají v kině, a začne další.

„Dědečku, a je jim tam nahoře alespoň dobře?“ vzlyká holčička, která byla do té osudné chvíle plná dětské radosti.

Dědeček se slzami v očích kývne. „Je jim tam dobře. A dívají se na tebe tam ze shora,“ ukáže na strop.

Holčička v protestu zavrtí hlavou. „Nedívají. Oni sem nevidí, je to moc daleko.“

„Ale vidí, samozřejmě, že vidí.“

Daniela Franzová (15 let) ráda píše, přestože jí byla diagnostikována dyslexie a dysgrafie, a dělá jí radost, když si lidé čtou její příběhy. Vedle literatury se ráda věnuje pečení, vaření a mažoretkovému sportu, letos v červnu se svým týmem uspěla na Mistrovství Evropy mažoretek v Chorvatsku.

Jan Kadrnka: Co zůstalo z Josefa Gossmanna

Ars longa, vita brevis est!

Baudelaire

Jeden můj přítel, svět na něj už dávno zapomněl, byl malíř. Jmenoval se Josef Gossmann. Zajisté jste o něm neslyšeli, svůj život si odbyl v malém městě, které pokud vím, nikdy neopustil, a jeho umění se nikdy neproslavilo ani u nás, ačkoliv jsem přesvědčen o tom, že byl mimořádně talentovaný. Jako muž bez ženy a bez rodiny vkládal do obrazů energii, kterou si jiní šetří k žití mezi lidmi. Byla mu však, pravda, cizí každá invence, držel se výhradně osvědčených námětů a technik, většinou oleje, a každý z obrazů byl docela věcný, nevázan osobitostí. Možná že tyhle vady byly jen jiným projevem Gossmannovy osobnosti, jeho apatie, jakási slabost vůle, chce se mi říci lenost, se kterou stále bojoval.

Pamatuji si, že mu trvalo měsíce, než se odhodlal chopit štětce a začít nové plátno, přičemž ta stará zásadně nedokončoval. Přesto v nich prosvítalo cosi pozoruhodného: nebyl jsem nikdy s to přijít na to, proč tomu tak je, že ty části obrazů, které se daly považovat za dokončené, se vyznačovaly naprosto dokonalým zvládnutím textury a práce s barvou. Jeho schopnosti by byly srovnatelné s největšími mistry, plátna, která vytvořil, byla bez kazu – přesto ale nikdy nezachycovala své předlohy zcela realisticky, byť se o to malíř pokoušel.

Když maloval zátiší, dejme tomu květiny, tak každý květ přímo vystupoval z obrazu, míval jsem dojem, že je možno natáhnout ruku a dotknout se žilkami protkaných lístků. Rozhodně to ale nebyla láková představa. Celé rostliny, váza, ve které stály nebo stůl, na kterém byly položeny, dokonce i nejasné pozadí obrazu bylo neurčitým způsobem pokřivené, jako by neladilo samo se sebou. Takový zdánlivě harmonický květ skrýval rozpor: měli jste pocit, že pouze znázorňuje květ, že se snaží jím být, ale jeho podstata je jinde, jenže zároveň nebyl ani obrazem květiny, na to byl příliš dokonalý. Předstíral, skrýval se sám v sobě. Kvůli téhle povaze Gossmannových pláten jsem se cítil nespůj, když jsem se octl u něj doma.

Obvykle jsme se potkávali hlavně na gymnáziu, kde jsme byli oba zaměstnání. Já vyučoval jazyk český a francouzský, on biologii, chemii a výtvarnou výchovu, a ve všem vynikal. Navzdory jistě odměřenosti, které se dalo přivyknout, byl mezi personálem oblíbený, více méně i mezi studenty, nemyslím si ale, že měl přátele, snad krom mne, který ho občas navštěvoval. Oba jsme věděli, že si navzájem rozumíme, a měli bychom se tudíž přátelit, přátelství to ale bylo ryze formální, nikdy nepřekročilo tu hranici, kdy člověk přestane mluvit pouze o věcech, o kterých by mohl hovořit s kýmkoliv jiným.

Popravdě jsem návštěvy u Gossmanna nevyhledával, ne že bych se jim přímo vyhýbal, ale snažil jsem se, abychom se setkávali někde jinde, přinejlepším ve městě, protože můj byt byl příliš malý, ale v jeho domě jsem se cítil spíše nepohodlně. Byl to úzký řadový domek se zakouřenou bílou fasádou, o dvou patrech, třech pokojích a s malou zahradou, jejíž větší část opanoval

starý shrbený jilm. První patro bylo tvořeno jedinou místností, rozsáhlou, ale s nízkým stropem a několika málo okny, které propouštěly jen trochu setmělého světla, takže pokoj se zdál stíněný. Tři ze čtyř zdí byly zcela zakryty vysokou knihovnou z černého, jakoby masného dřeva, a jednotlivé svazky nevypadaly, že by je někdy jejich majitel bral do rukou. Barvy všech knižních hřbetů srovnaných v několika řadách nad sebou splývaly v jedinou nevýraznou plochu, v níž knihy vrůstaly do stěny. Vzpomínám si, že když jsem do této místnosti vstoupil poprvé, tak jsem jednu knihu uchopil a skoro mě překvapilo, jak snadno šla vytáhnout, čekal jsem, že to bude jako vytrhávat kořen. Namátkou jsem vybral malý svazek v deskách potažených narudlým voskováným plátnem s vybledlým hřbetem. Na předsádce byly tužkou napsány číslice a k nim nesrozumitelná slova, snad související s určitými stránkami, ke kterým měla čísla odkazovat. Otevřel jsem knihu a uslyšel tichý hlas, který začal předčítat první řádky. Hned jsem ji málem upustil. Když jsem se otočil, z Gossmannova výrazu bylo patrné, že ho potěšilo, že mě takhle překvapil. Možná to bylo neúmyslně.

Krom knihovny bylo v přízemní místnosti několik kusů bytelného dřevěného nábytku, starý perský koberec a jeden stojan na obrazy, kolem kterého byly rozházené sklenice, lahvičky od ředidel a tuby s krustou zaschlé barvy, od nichž bylo vše nemožně zašpiněné. Především tu ale byla plátna – snad desítky nedokončených prací, některé opřeny o zeď nebo o nábytek, další se vršily na podlaze, pár jich viselo na jediné holé zdi.

Jan Kadrnka (18 let) se rád věnuje literatuře, výtvarnému umění, fotografii a filmu, zajímá se také o psychologii a filozofii. Ve Skryté paměti Moravy získal před dvěma lety čestné uznání, vloni se v literární soutěži O cenu Ludvíka Kundery umístil na 2. místě s příběhem „Až zazní táhlý tón“.

Což tak do Mostaru za Mahenem a Kubou?

Letos už ne, ale co třeba příští léto? Uplyne totiž celé století od chvíle, kdy František Obzina vydal ve Vyškově Jiřímu Mahenovi jeho *Hercegovinu* s podtitulem *Poznámky, vzpomínky a pohádky*. Legendární knihovník ji věnoval svému příteli a příštímú řediteli Zemského divadla Václavu Jiříkovskému, ostatně oddělení dějin literatury MZM pečuje o fotografie z léta roku 1923, na niž jsou manželé Mahenovi a Jiříkovští v dnes jihochorvatském Cavtatu. Inspirovat se k prázdninové poznávací cestě lze rovněž příspěvkem Hasana Zahiroviče ve třiadvacátém *Milíři, Zpravodaji Společnosti Jiřího Mahena*. Jeho autor se pokusil porovnat Mahenovo dobové svědectví se současností. Není v Evropě mnoho podobných, přírodně pozoruhodných míst, kde se mísí, doplňují i vzájemně vylučují křesťanské, muslimské, pravoslavné a židovské vlivy a tradice, nehledě na střídající se geopolitické zájmy mocností. Pobídkou k návštěvě Mostaru, po jehož ještě původním mostě se Mahen rovněž prošel, může být *Čtení o Bosně a Hercegovině* malíře, spisovatele a folkloristy Ludvíka Kubu, který v hercegovské metropoli trávil celý rok 1896. Jistě také obdivoval sotva dokončený pravoslavný chrám Sv. Trojice, který v minulých dnech opět povstal z válečných sutin... (bor)

Rajhrad žije nejen fotografiemi

Až do 4. září mohou návštěvníci Památníku obdivovat reprezentativní průřez bohatou tvorbou brněnského fotografa Miloše Budíka. Jeho černobílé snímky nabízí ohlédnutí za neopakovatelnými prožitky, zastavení v přírodě i městské krajině. Poezie zachycená skrze objektiv nese v Rajhradě prostý a přeci výstižný název: *Miloš Budík fotografie*. Do konce srpna byla prodloužena instalace inscenovaných portrétů Petra Hricka a Alžběty Jungrové nazvaná *E-motion disconnected*. Velkoformátové zvětšeniny zhotovené netradičními technikami umístila sesterská agentura Photogenia do dosud neopravených prostor klášterního konventu, umocňujících jejich vyznění a účinek. Mezioborové vazby odhalují rovněž výstavy *Tichá urputnost. Literární a výtvarné stopy staroříšských Florianů*, spolu se souborem vzácných knižních grafických značek *Vášeň pro krásu – Mojmír Helecelet a svět exlibris*. Obě jsou veřejnosti přístupné až do října. (k)

NOVÉ TELEFONNÍ SPOJENÍ

Muzeum Brněnska bylo přečíslováno. Nové telefonní číslo Památníku písemnictví na Moravě: 537 026 288.

MB Muzeum Brněnska
Památník písemnictví
na Moravě

Literka,
Informační zpravodaj Památníku písemnictví na Moravě
Klášteř 1, 664 61 Rajhrad, tel.: 537 026 288
Odpovědný redaktor: Libor Kalina
Vychází jedenáctkrát ročně, č. 7, ročník 16, 25. 7. 2022
MK ČR E 21218
Muzeum Brněnska, příspěvková organizace, IČ: 00089257

jihomoravský kraj